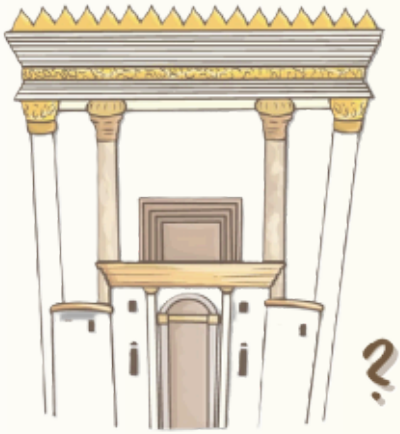

מי ב"א?

מדינה יהודית בדרך אמת

מאמר מאת ר' עודד כי-טוב

סוד טהרת הפרה ותחיית המתים

שרפת הפרה כהקדמה לפרשת חוקת

כדברי חכמים, וכמובן מאליו, פרשת פרה נאמרה לישראל ביום הקמת המשכן באחד בניסן, לקראת הפסח שנצטוו עליו בו-ביום, ומיד למחרת נשרפה הפרה ונטהרו כל ישראל, מלבד "הטמאים לנפש אדם", נושאי ארונו של יוסף שלא יכלו להטהר לפסח ראשון ועשו פסח שני באייר, ככל הכתוב בפרשת בהעלותך. למה אפוא נכתבה פרשה זו כאן? – ברור שפרשה זו מהווה הקדמה לכל המסופר בהמשך על אירועי שנת הארבעים, המסיימת את **פרק המִדבָּר** ומכינה את הכניסה לארץ, "ארץ החיים".

המדבר מסמל את ה**אנטרופיה**, חוק הטבע המפורר-כל-גיבוש ובסופו של דבר "שוה ומשוה" את הכל לאבק דק, לחלקיקים האלמנטריים הבסיסיים הבולעים כל נסיון ליישוב יציב ולייחודיות בעלת משמעות. אפילו הקולות המנסרים ומתקוממים לכאורה על שלטון האנטרופיה, הריהם "קול קורא במדבר" ואין להם סיכוי של ממש "לתפוס" במציאות ה**מדבירה** כל דיבור.

וכך בגלות ישראל ב"מדבר העמים", "אין עם מי לדבר" ואין לכאורה שום מבוא (או מוצָא) לשינוי פני הדברים.

ובכלל טבעו של עולם, "גלגל חמה המנסר ברקיע" בכח בלתי נפסק, משתיק ו"מאַבֵּק" כל תרבות. וגם אם אתה שומע לעתים את "קול המונה של רומי" המחריש-לשעה את קול גלגל חמה, כלשון חכמים, הרי מתגנב ללב החשש שאין כאן אלא הבלחות זמניות, שבמוקדם או במאוחר יתפוררו גם הן, וסוף המדבר לנַצֵח ולשלוט בכל.

וזוהי בדיוק התחושה של ה**מָוֶת** האופף את הכל, "סוף אדם למות" ואין מפלט מתהום הנשיה; היכן אני והיכן כל מאמציי, ואם כן "למה זה אנכי"?! כל מפגש עם מות מטמא-מטמטם את חוויית החיים ואת האמונה במשמעותם, ומדביק את כל הבאים-עמו-במגע בתחושת החידלון המדכאת המייאשת; "כי מות נמות וכמים הניגרים ארצה אשר לא ייאספו" (שמואל-ב יד,יד); טומאת המת היא "אבי אבות הטומאה" וכל שאר הטומאות הפרטיות הן תולדות שלה.

קול ה' יחיל מדבר

אבל באמת-לאמתו לא כן הוא: מן ה"יישוב" המצרי המפותח, ערש התרבות, יצאנו אל המדבר, ושם דווקא נגלה לנו "קול ה' בכח", "קול גדול ולא יסף", היינו "נתפס" ולא פסק, ומכוחו שרדנו את שנות המדבר הארוכות עם כל האסונות שביקשו לבלע אותנו, ויכולנו להם. וגם אם, כלשון חכמים, "כל זמן שהיו ישראל נזופים למקום לא היה הדיבור למשה", הרי בשנת הארבעים, כאשר "תמו למות", חזר והופיע הדיבור, בבחינת "תחיית המתים", ומתברר כי לא המות הוא חוק הטבע השולט בכל, אלא דווקא חוק החיים הוא הגובר, "אל תאמינו ברע" (ברי"ש פתוחה) ובמות; המדבר המאובק אינו אלא רקע לחיים שיצמחו ממנו, כשם שבמעשה בראשית נברא אדם "עפר מן האדמה", נופחה בו נשמת חיים ויהי לנפש חיה; גזירת המות ותודעת המות-המושל-בכל, אינם אלא "תאונה" שאירעה בעקבות החטא הקדמון בו דימה האדם להנתק מבוראו ולבחור בספקנות וביחסיות המושרשת בעץ הדעת טוב ורע, אבל החוק המושל הוא חוק החיים דווקא – וזאת חוקת התורה, תורת החיים המושרשת ב"עץ החיים" (כפי שקרויה התורה בכל ספר משלי).

וכך "**אחד היה אברהם**" (בגימטריא **במדבר**) אבינו הראשון שיצא לו מן ה"יישוב" התוהה ובוהה אל הבלתי-נודע, והחל לקרוא בשם ה', וממנו החלה להברא-להבריא-מחדש תרבות האדם-כצלם-אלקים, ובו מתחילים "שני אלפים תורה"; האדם השבוי בגאוותו-ספקנותו-נפרדותו אינו זכאי לאכול מעץ החיים ולהנציח את חוסר שלמותו, אבל ההולכים ב**תמימות** אחר ה' "**תמים**(-משמע פוסקים)-למות" וזוכים לחיי עולם הנטועים בתוך-תוכם מראשית ברייתם.

ובחרת בחיים

בסגנון אחר יש לומר, כי אכן שתי האפשרויות שקולות, והרשות נתונה לפני כל אדם – ובחירתו תחרוץ את משפטו – אם "להאמין במות" ולכפור בתחיית המתים (בטענה של המינים לבבא בן בוטא: "אם החיים מתים, קל וחומר שלא יחיו המתים!"), או להאמין בחיים (בטענתו הנגדית: "אם הללו שלא היו, נולדו לחיים, קל וחומר לאלו שכבר חיו שיחזרו לחיות!"). אבל אנו מצווים לבחור בחיים ולכפור במות-כסוף-פסוק.

וקודם-כל יש להשתחרר מתודעת המות המידבקת ומטמטמת, וזאת על ידי דבקות בחוקת התורה הראשונית המלמדת שישנה רפואה מטַהֶרת מטומאת המות: הפרה האדומה, סמל החיות, נשרפת כליל, וכאשר היא מתפוררת לגמרי והופכת לאפר, כלומר ממצה את חוק האנטרופיה, יכול אפרה לטהר-לפתוח ולהֶחיות מחדש במגע עם מים חיים. העוסקים בפרה וחווים את ההתפוררות, נטמאים, אך בסיום התהליך ניתנת הזדמנות לטהרה ולחַיוּת חדשה כאשר בבריאת אדם הראשונית. וכך אברהם שאמר "אנכי עפר ואפר" ו"שרף מאחוריו את כל הגשרים" עם תרבות התוהו, זכה לברוא ולהבריא-מחדש את צורת אדם המקורית.

וכך המימוש-בפועל של תחיית המתים מופיע באופן פרדוקסאלי, כתשובת זקני דרום (במסכת תמיד) לשאלת אלכסנדר מוקדון: "מה יעשה אדם ויחיה – ימית עצמו!". מאחר שכולנו נגועים בגאוות החטא הקדמון המפריד, "אין דרך חזרה", וחייבים "ללכת עד הסוף": לראות בעינים את תכלית הפירוד, וכך להגיע לשפלות פנימית מוחלטת, שרק מכוחה ניתן להתחדש באמת ולהכנס לחיי עולם.

משה אהרן ומרים -

(בגימטריא יציאת מצרים!) הם "שלשת פרנסי המדבר" כלשון רבותינו (וראה מיכה ו,ד), והם נידונים למות במדבר, אבל מתוך תודעת חיים שלימה, "על פי ה'", בנשיקה של חי-החיים, ובמותם צוו לנו כולנו את "תחיית המתים" ואת היציאה מן המדבר אל ארץ נושבת. עם כל ה"ביטול" של משה ואהרן, אי אפשר לו לאדם בחיי-חיותו להשתחרר כליל מ"עטיו של נחש" הקדמוני שהטיל נקודה של נפרדות – מה שמתבטא באי-אמונה שלימה בזולת – ביכולת העם הנבחר-לה' להתקדש שמו יתברך בהם בשלימות. לשם כך צריכים הם למות בפועל ולהכלל לגמרי בכנפי שכינה (וכפי שנדרש על משה במותו: "ויעל...מערבות מואב (=מ"ט שערי בינה שזכה להם משה בחייו כדברי רז"ל) אל הר **נבו** (=**נ' בו**)", שער החמשים האלקי). אבל כמובן הכל צפוי מראש מקדם ואין כאן חטא ממשי אלא עלילה מאת "נורא עלילה על בני אדם" [ומכאן אתה למד גם לכל חטאי ישראל שאינם פוגעים בעצם, כי כולם "עם מקדשי שמך" ובמותם הריהם "משלימים (=מוסרים) נפשם על קדושת ה'" (וזה ענין ה"קדיש" ואכמ"ל), וכך אינם יוצאים מכלל הידיעה האלקית, וכל חטאיהם עתידים להתברר לזכות וכולם בני עולם הבא.

[לכך מתחבר גם הפרדוקס של הידיעה והבחירה, הקשור גם הוא לטהרת הפרה, כדברי ר' משה הדרשן המובאים ברש"י: "תבוא אם (=הפרה) ותקנח צואת בנה (=העגל, החטא הקדמון הישראלי)", שרומז לכאורה על כך שהבורא-המוליד "לוקח על עצמו" את כל האירועים המתגלגלים בעקבות-בריאתו, אולם זאת דווקא כאשר מתוודעים לנקודת העצם החי שאין לו בטלה, "חוק שימור החומר". ודי בזה למבין].

נסמכה פרה למיתת מרים

אבל עיקר פרשת טהרת מי פרה מתקשרת ביותר ל**מרים**, האחות הבכירה, בבחינת אמא, וכידוע בקבלה שהמושג טהרה בכלל שייך לבינה-אמא, וכן המים שייכים למרים שמכוחה "באר מרים", שהחלה במי-מרה שהומתקו (ופסקו כאן במותה), וכפי שמרים עצמה (הנזכרת שם בסמוך) שנקראה על שם המירור, הומתקה ממרירותה וכיעורה (כנראה עם המתקת מי-מרה), ו"שם (במרה) שם לו חק ומשפט", ופירשו חכמים: חק פרה אדומה הקרויה כאן חוקה (והיינו "תורת אמך" המרגילה את הבנים לנקיות וטהרה בטרם שהם נכנסים ל"מוסר אביך"), ונמצא שסמיכות מיתת מרים לפרשת פרה אינה "אסמכתא בעלמא" בדרך דרוש "מה פרה מכפרת אף מיתת צדיקים", אלא היא שרש ועצם הענין של ההתחיות-אשר-מתוך-המיתה-עצמה כמבואר, ומתוך הסיפור הזה עצמו משתלשלת גזירת המיתה-המחַיה גם לגבי משה ואהרן "ילדיה" של מרים.

[ויתכן להקביל זאת לכפל-הפנים שבחטא הקדמון: חוה פתחה בחטא מתוך תאוה, ככתוב בה ותרא האשה... כי תאוה הוא לעינים, (וכידוע שמים רומזים לתאוה, שבעקבותיה עצבות ודכאון המצויים יותר בנשים), ואת זאת מתקנת מרים במים המרים שהומתקו ונעשו מים מטהרים, ואילו אדם ש(כנראה) התפתה לדברי הנחש "והייתם כאלקים", מתוקן על ידי אהרן שנשתתף בעגל, והסכימה דעתו למות בכדי להתחיות מעוון האיש שהוא בגאוה של פירוד. בעוד שמשה אשר לא כהתה עינו ולא נס ליחו ולא ידע איש את קבורתו, "לא מת כלל" (כדברי "יש אומרים" בסוטה), הוא המייצג את עצם התחיה המתמדת, ולו בלבד נגלה סוד הפרה בשלמות].

תחיית המתים בארץ החיים

דוד המלך עליו השלום מבקש (בתהלים קיז): אתהלך לפני ה' **בארצות החיים** (וכן במזמור כז: ...לראות בטוב ה' **בארץ חיים**), ופירשו חכמים: ארץ שמתיה חיים לעתיד לבוא. הרי שישנו קשר הדוק בין (אמונת וחוויית) תחיית המתים לארץ ישראל.

בי"ג עיקרי האמונה שניסח הרמב"ם, ביאת המשיח היא העיקר הי"ב, ולאחריו העיקר הי"ג האחרון, תחית המתים, משמע שזהו העיקר ה"קשה" או המופלא, ה"פנטסטי" ביותר, והוא במדה רבה מותנֶה בעיקר שלפניו.

כאשר נשאל סתם-כל-אדם מה דעתו על חיי-עד, מן הסתם יאמר לנו (בצדק מסויים): קודם כל בואו נדבר על טיב החיים, איכותם ושלמותם (בריאות פרנסה וכו'), ללא זאת מה טעם לחיים ארוכים! כך שלמעשה אין כמעט עיסוק-לגופו בחיי-עד ובודאי לא ב(אמונת)תחיית המתים, פשוט "אין מצב" לכך!

אבל אמונת **ביאת המשיח** (בגמטריא **שלמות**!), מדברת בעיקר על צְפִיָה ריאלית למצב של שלמות, חופש מ"שעבוד מלכויות" בכל המובנים של המושג: "לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות, שהטובה תהא משופעת וכל המעדנים מצויים כעפר. ולא יהא עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד" כלשון הרמב"ם בסוף הלכות מלכים.

הכל עוסקים אפוא בתורה שהיא "חיי-עולם", לאחר השחרור ממצוקות חיי-השעה, אך לענייננו לא-פחות נכון לומר: לאחר שזוכים ל**שלמות**, יחל העיסוק המרוכז ב**חיות**; אם העולם הזה הגיע לתכליתו, לגאולתו ושלמותו, מה טעם להפסיק את החיים?! הרי אנו על סְפו של עולם הבא, עולם התחיה בו "בלע המות לנצח", ואם כי מדובר לכאורה על "שינוי טבעו של עולם", ואכן בכללות עידן תחיית המתים הוא מעבר לאופק, אך כפי ש"מתעקש" הרבי מלובביץ' לומר (על פי המקורות) שיחל מעט מעט לבצבץ העידן הזה גם בימות המשיח, לפי מדת העיסוק בו והאמונה החיה באפשרותו!

ואם נרצה, נוכל בהחלט "להכניס" ענין זה בהבטחת התורה על אריכות ימיו של המלך הכשר, השפל-בעיניו-בתכלית-לפני-קונו על ממלכתו. המלך-האיש משמח את האשה-הממלכה כולה, ולומד ממנה שפלות-רוח ("**לבלתי רום לבבו – מאחיו**"), אשר זהו היחס המתוקן בכלל בין בני זוג, וזהו ה"מרשם" הבדוק ומנוסה לחיי-עולם מאת חי-החיים, כפי שנסינו לבאר.

והללו שכבר מתו, למה-זה לא יזכו לראות גם-הם בטוב ה' בארץ חיים, ואמונתנו שלמה גם בתחיית המתים כמשמעה (מכח **עצם הלוז** (בגימטריא **רמ"ח**), שלא שלטת בו המיתה) "יחיו מתיך, נבלתי יקומון, כי טל אורות (**תרי"ג**) טלך, וארץ – רפאים תפיל" (ישעיהו כו,יט), כלומר הארץ תפלוט ותצמיח את מתיה מקברותיהם ("אורות" הם כידוע גם **פטריות** הצצות פתאום אחרי הגשם).

במלכות ישראל הקרובה לבוא במהרה בימינו, אשר ספר תורת-חיי-עולם על לבה, יהא אורך הימים, חיי-עד ותחיית המתים, עיסוק מרכזי לכלל ולפרט, אשר ללא ספק יתן אותותיו בשטח ויפיק פירות לא-משוערים, עד כי ימחה ה' דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו (ומין-האדם בכלל) יסיר – זו חרפת המות והפירוד, **ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו ... לחיי עולם** (דניאל יב,ב).